

Ն. ՍՈՒՐԻ ՕԺՈՒԹԻՒՆ Տ. Տ. ՎԱԶԳԵՆ ՎԵՃԱՓԱՌԻ ԽՕՍՔԸ ՏԱՄՆԱՄԵԱԿԻ ԴԱՆԴԻՍՈՒԹԵԱՆ ԱՌԻԹՈՎ

Մեր գահակալութեան տասը տարիներու լրումին, կը բաժնենք Մեր կեանքի յիսուն եւ յօթ տարիները: Եթէ յետադարձ ակնարկ մը նետենք անցնող այս տարիներուն վրայ, կը նկատենք թէ Մեր հանրային գործունեութիւնը կը բաշխուի երեք շրջաններու վրայ, գրեթէ հաստատ տարիներով: 1929-էն 1943 աշխատած ենք մանկավարժական ապարդի մէջ իրքեւասացի Պուրէշի Հայոց ազգային վարժարանի, 1943-էն 1955 ստանձնած ենք հոգեւոր առաջնորդութիւնը Ռումանահայ թեմին, իսկ 1955-էն ցայսօր Աստուծոյ ազորութեամբ կը ծառայենք Մեր Ս. Եկեղեցիին իրքեւ Հայրապետ:

Թէ ապագան ինչքա՞ն տարիներ եւս եւ գործունեութեան ի՞նչ արդիւնքներ կը վերապահէ Մեզի՞ անծանօթ կը մնան անշուշտ, բայց Մեր ազօրքը պիտի ըլլար որ Տէրը բաւարար ժամանակ շնորհէր Մեզի, որպէսզի կարողանայինք շարունակել Մեր սկզբնաւորած աշխատանքները եւ գուցէ նոյնպէս բախտը ունենայինք գոնեմք բոլորը իրենց լրումին հասցնելու:

Այսօր սակայն Մենք մանաւանդ գոհութեան եւ անհուն երախտագիտութեան խօսք ունինք ուղղակի նախախնամութեան, որ Մեր տկար անձը արժանի դարձուց շուրջ 35 տարիներու աշխատանքի եւ ծառայութեան՝ նախորդած Մեր Ս. Եկեղեցիին եւ Մեր հարազատ ժողովուրդին:

Գուցէ սխալած չենք ըլլար եթէ վկայենք, թէ տակաւին Մեր երիտասարդութեան տարիներուն, ներքին սպասումն եւ որոնումի գագաւաններ խրջւողն էին Մեր հոգիին ներս, անորոշ սակայն տեսական ու հետզհետէ խոռվիչ ուժգնութեամբ:

Առաջին եւ երկրորդ համաշխարհային պատերազմներու միջեւ ինկող ժամանակաշրջանին, ընտրիւ Ռումանիոյ ազգային-եկեղեցական կեանքէն՝ ներս տոնգծուած մթնոլորտին եւ շնորհիւ այդ շրջանին գործող մտաւարկան տնձնաւորութեանց Մեր վրայ թողած ազդեցութեանց, կարողացանք գտնել պատասխանը Մեր հոգիի սպասումներուն: Ոգին եւ յոյսը որ փոխանցուեցան Մեզի այդ տարիներուն, թշնարիտ ու վաւերական յայտնութիւններ հանդիսացան Մեր գիտակցութեան որոնումներուն ճանապարհին վրայ: Այդպէս է որ օտար հիւրընկալ ակերտ վրայ, Մեր սերունդն ալ կարողացաւ գտնել ազբիւրը Հայկական ոգեկանութեան ու ազգային գիտակցութեան եւ արժանապատւութեան:

Խօսելով տնձնապէս Մեր պաքազային մասին, պէտք է հաստատենք թէ Մեր ոգեկան-խմացական կազմաւորման հիմքերը հանդիսացած են Մեր գիտակցութեան մէջ աճող ու հետզհետէ տիրական դարձող երկու ապրումներ՝ մեր ժողովուրդի 1915-ի անաւոր ռաբրգութիւնը եւ ապա յաջորդող վերածնունդը, Հայ պետութեան վերականգնումը: Այս ոգեկան ապրումներու, յոյսի եւ լոյսի որոնումներու Մեր կեանքի ճամբուն վրայ, Մեզի յայտնուեցաւ սրբաբազմ բարձունք մը, աստուածակառոյց Ս. Էջմիածինը, քիւրեղ խորհուրդը

Հայ ֆրիստմենտներին, ծնող մայրը Հայաստանից եկեղեցիին, գերագույն ապաւենը Հայ հաստատեցեալ ժողովուրդին:

Այս պահում Մենք կանգնած ենք Մեր գահակալութեան տաներորդ տարիների սեմին եւ դուք ու Մենք մեր հայեացքը կ'ազդենք դէպի անցեալ տալու տարիները եւ այդ շրջանին Մայր Աթոռին ծաւալած գործունէութիւնը:

Սոյն հանդիսաւոր պահում, նախ կու գանք Մեր շնորհակալութիւնը յայտնելու Մեր բոլոր եկեղեցիներու պետերուն եւ բարձր ներկայացուցիչներուն, որոնք ներկայ են այստեղ եւ իրենց քաղցր խօսքով եկան առաւել ամրապնդելու ֆրիստմենտներու սիրոյ կապերը, որոնք Մեզ բոլորս կը միացնեն տարիներէ ի վեր: Եղբայրական սրտաբուխ զգացումներով կ'ազդենք Նորի՞մ Սրբութիւն ներքեմ Կաթողիկոսը Համայն Վրաստանի, Նորի՞մ Ամենապատուութիւն Իգնատիոս-Պետրոս Սրբազան Պատրիարքը Կաթողիկէ Հայոց, Նորի՞մ Ամենապատուութիւն Նիկիէ Սրբազան Պատրիարքը Հայոց Նրուսաղէմի, Հայ Աւետարանական եկեղեցիներու Միութեան Նախագահ Վեր. Յովնանէն Անարանեանը, Նորի՞մ Գերաշնորհութիւն Նիգատում Մետրապոլիտը, բարձրապատիւ Ընդկայացուցիչը Նորի՞մ Սրբութիւն Ալեքսէյ Պատրիարք Ռուսաց Բարաւալու եկեղեցւոյ, Նորի՞մ Գերաշնորհութիւն Տ. Տաճատ Արք., ներկայացուցիչը Ն. Սրբութիւն Խորէն Կաթողիկոսին Մենք Տանն Կիլիկիոյ, Նորի՞մ Գերաշնորհութիւն Ազունա Պետրոս Մետրապոլիտը, բարձրապատիւ ներկայացուցիչը Նորի՞մ Սրբութիւն Պապիկոս Պատրիարքին Եթովպական եկեղեցւոյ, Նորի՞մ Գերապայծառութիւն Ռիւք Սրբազան Նպիսկոպոսը Մանակոյի:

Բազմազարեան Սուրբ Էջմիածինը կը ցնծայ այսօր եւ փառք կու տայ Ամենակալին որ իրեն կը շնորհուի երջանկութիւնը իր կամարներուն ներքեւ համախմբուած տնտեսելու այսօրն փայլուն ներկայացուցիչներ բոլոր եկեղեցիներու: Անաւասիկ վկայութիւն մը եւս ֆրիստմենտներու սիրոյ եւ բարեկամութեան ոգիի, որ մանաւանդ մեր օրերուն հետզհետէ կ'անի ու կը պայծառաւայ: Ոգի մը որ կը յաւանքէ քէ գալիք ժամանակներուն, իր գործութեան ու տիեզերական նառազայքումի լրումին պիտի հասնի, ի կենսագործում տշխարհի բոլոր ֆրիստմենտներ մարդոց եղբայրութեան եւ եկեղեցիներու միութեան, Գերիստոսի աստուածային սիրոյն մէջ: Թող Տէրը օգնէ Մեզի, որպէսզի սորվինք իր կամքը իրագործել երկրի վրայ:

Տառը տարիներ որոնք անցան, եղան իրօք աշխատանքի եւ իրագործումներու տարիներ Հայաստանից եկեղեցիի եւ յատկապէս Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի համար: Այդ մասին ունկնդրեցինք զհիւնդումը Գերագոյն Հագեւոր Խորհուրդին: Այդ մասին խօսուեցաւ երէկ եւ այսօր: Ցայց տրուեցաւ Մեր անձը իրեն առաջին աշխատողը այդ իրագործումներու համապարհին վրայ: Մենք շնորհակալութիւն կը յայտնենք բոլորին, մեզի ուղղուած գնահատանքի խօսքներուն համար, բայց կ'ուզենք հաստատել անկեղծ սրտով քէ Մայր Աթոռիս ձեռք բերած բոլոր յաջողութիւնները եւ շնորհաբարական ձեռնարկները եղած են աշխիւմը հաւաքական գործակցութեան, մեր երկրի մէջ ստեղծուած օրինական եւ գործնական նպաստաւոր պայմաններուն եւ մեր բարեկաշտ ժողովուրդի նուիրաբերած յումաններուն:

Անճնապէս Մենք պարգապէս աշխատած ու հետապնդած ենք կազմակերպել Մեր շուրջի կենդանի ուժերը եւ օգտագործել տունայ պայմանները եւ հնարաւորութիւնները, Մեր եկեղեցիին եւ Մայր Աթոռին առաւելագոյն օգուտին համար: Զեմք տարուիր տուրք տալու մակերեսային համեստութեան

մը զգացումիմ, թերագնահատելու համար Մեր գործունէութեան արդիւնքները, սակայն չենք ալ վարանիր մտածելու եւ վիսայելու, թէ կըցին իրագործել ոչ այն ամէնը ինչ որ անհրաժեշտ էր եւ ըզմալի: Ա՛հրածեշտը աւելիւ էր քան հնարաւորը: Անտարակոյս թէ տակաւին շատ քան կայ ընելիք, տակաւին երկար մտքայ կայ կտրելիք, հասնելու համար եւ հասցնելու համար Մեր Ս. եկեղեցին այն բարձունքիմ, որուն ան արժա՛ն է իսկապէս: Այդ մեր բոլորի կեանքի սուրբ նպատակը պէտք է ըլլայ այժմ եւ յետ այսու:

Մայր Աթոռի վերջին տասը տարիներու գործունէութեան արդիւնաւետութիւնը կը պարտիմք նախ Մեր հայրենի պետական իշխանութեանց, ինչպէս նաեւ Մեր միութենական կառավարութեան, որոնք ամէն հնարաւորութիւն եւ նպատակաւոր պայմաններ ստեղծեցին, որպէսզի Մենք կարողանանք քայլ առ քայլ կեանքի կոչել Մեր ծրագիրները եւ առաջադրանքները: Աւելիմ, Մեր պետական իշխանութիւնները եղան Մայր Աթոռի եւ անձամբ Մեզի հանդէպ յայժ քարեացական եւ քաղցրօրէն ուշադիր: Յարգալից երախտագիտութիւն կը յայտնենք Մեր Մայր Հայրենիքի պետական իշխանութեան եւ հորինողային Միութեան կեդրոնական կառավարութեան, այն համագումով որ նաեւ յառաջիկային Ս. Էջմիածինը եւ Մեր եկեղեցին պիտի շարունակեն վայելել Մեր պետական իշխանութիւններու մոյն ուշադրութիւնը եւ քարեացականութիւնը, օրէնքի աստիճաններու մէջ: Մեր շնորհակալութիւնը Հայաստանի Մեր հարազատ կառավարութեան այն պատուով գրին համար, որ Մեր արտի համար գերագոյն միջոցաւորութիւնը կը հանդիսանայ:

Պարտիմք այստեղ Մեր շնորհակալութիւնը յայտնել նաեւ Մեր բոլոր գործակից հոգեւորական եղբայրներուն, Մեր եկեղեցւոյ մուկապետական Աթոռներու գահակալներուն եւ թեմակալ սրբազան տաղմորդներուն որ ի Հայաստան եւ ի սփիւռո աշխարհի եւ Մայր Աթոռի գիւմուրեակ միաբանութեան, որոնք Ս. Էջմիածնի աստուածային օրհնութեան ներքոյ, իրենց մուկարական առաքելութիւնը ի գործ կը դնեն անխախտ ուխտապահութեամբ, նշխարալի հաւատարմութեամբ եւ բարեջան գործունէութեամբ: Մեր շնորհակալութիւնը կը տարածուի նաեւ բոլոր անոնց վրայ, որ կը շրջապատեն ու կ'աշխատակցին Մեր թեմակալ տաղմորդներուն իրեն թեմական-եկեղեցական կազմակերպութեանց անդամներ՝ հոգեւորական թէ աշխարհական, հարազատ գաւակները Մեր Սուրբ եկեղեցւոյ, որոնք իրենց անձուներէ եւ բարիմաց աշխատանքով շէն ու պայծառ կը պահեն Մեր եկեղեցիները՝ ի հոգեւոր շինութիւն Մեր հաւատացեալ գաւակներուն:

Ձերմ երախտագիտութիւն նաեւ Մայր Աթոռի քարերարներուն: Մեր գահակալութեան տարիներուն Մեր հաւատաւոր ժողովուրդի ծոցին մէջ զբաղմանք եւ ճանչցման պատուական ազգայիններ, ճշմարտապէս ըմբռնող Հայ հոգիներ, որոնք անհուն սիրով, գուրգուրանքով եւ Հայկական զմայլելի գիտակցութեամբ մօտեցան Մայր Աթոռի, մեր հին փառքի օրերու քարեպաշտ ոգիով եւ իրենց արտի ընծան նախարարեցին, որպէսզի վերաշինուին Մեր սուրբ տաճարները, որպէսզի վերստին կեանքի կոչուի Մեր տպաբանը. որպէսզի ուրախ եւ բարօր աղբի եւ փառաւորի Ս. Էջմիածինը, որպէսզի միջոցաւորութիւն Հայոց Հայրապետին սիրտը: Մենք հպարտ ենք Մեր քարերարներով: Շնորհակալութիւն եւ օրհնութիւն բոլորին: Անոնց անունները, որոնք յիշուեցան Գերագոյն Հոգեւոր հարկաւորի գեկուցագրին մէջ, անցնելի պիտի մնան Մեր սրտներուն մէջ եւ Մեր սրբավայրերու հազարամեայ քարերուն վրայ:

Պարտինք Մեր գոհամակութիւնը եւ շնորհակալութիւնը յայտնել այսօր Մայր Աթոռիս Գերագոյն Հոգեւոր Խորհուրդի եւ Վերստուգիչ Յանձնաժողովի անդամներուն, ինչպէս եւ հարստաբայետներու Մեր յանձնաժողովին, որոնք Մեր գործունէութեան տասը տարիներու ընթացքին եղան Մեր քանակագին ու անփոխարինելի խորհրդականները եւ աշխատակիցները: Գերագոյն Հոգեւոր Խորհուրդի եւ Վերստուգիչ Յանձնաժողովի յարգելի անդամները ամբողջական ճախարհածութեամբ եւ հաւատարմութեամբ միշտ Մեր կողքին գտնուեցան, իրենց կարելին ընելով ի խնդիր մանաւանդ Մայր Աթոռիս եւ ներքին թեմերու վարչակազմակերպչական եւ տնտեսական գործունէութեան, բարեկարգման ու կարգապահութեան:

Մայր Աթոռիս կից հարստաբայետներու յանձնաժողովին Մեզի ընծայած նպատը վեր է ամէն գնահատման: Անոնք իրենց գիտութեամբ ու փորձառութեամբ, Հայ հարստաբայետութեամբ եւ արուեստի խոր ծանցողութեամբ ու վաւերական գզացողութեամբ, այլ եւ Մեզի հիացում առթող գուրգուրանքով եւ անշահխնդրութեամբ, տեսականօրէն տարիներ շարունակ երսկեցին, հետեւեցան, ուղղութիւն տուին Մեր շինարարական բոլոր աշխատանքներուն եւ ապահովեցին յաջողութեամբ պատկումը եւ փայլուն կատարումը Մեր բոլոր առաջադրանքներուն եւ ծրագիրներուն, ամփոփական ղեկավարութեան ներքոյ Մայր Աթոռիս գլխաւոր հարստաբայետին: Շնորհակալութիւն Մեր սքանչելի եւ սիրելի վարպետ հարստաբայետներուն:

Մեր ջերմ գնահատմանի եւ գոհութեան խօսքը կ'աւելցուի նաեւ տաղանդաւոր նկարիչներուն եւ փանդակագործներուն, որոնք իրենց արուեստով առաւել շնչացուցին Մեր շինարարական աշխատանքները, ի մասնաւորի Մայր Տաճարէն եւ նոր վեհարանէն ներս, Օշականի եկեղեցին որմնակաւքով եւ նախապատկազ յաշարանի կերտումով, որուն քացումը կատարեցի՜ւք երէկ:

Մեր անկեղծ գնահատմանքը պէտք է յայտնենք նաեւ փանդակաղ հմուտ վարպետներուն, շինարար արհեստաւորներուն եւ քանուարներուն, որոնք կատարական վարպետութեամբ, իրենց արդար ֆրտինքով ու բարձր ձեռքերով իրագործեցին Մեր հարստաբայետներու, նկարիչներու եւ փանդակագործներու յաջողւմները եւ նախագիծերը:

Մեր մասնաւոր գնահատմանի տրժանի են նաեւ Մայր Աթոռիս մէջ գործող հաստատութիւններու եւ վարչակազմակերպչական բաժիններու ղեկավարները: Մեր գաւախտական կազմը, ի գլուխ ունենալով Տեսչութիւնը, իր կարելին ի գործ դրած է միշտ բարձր պահելու համար կրթական-դաստիարակչական մակարդակը մեր Հոգեւոր Ճեմարանին: Մայր Աթոռիս պաշտօնաբերք «Էջմիածին» ամսագիրը վերջին տասը տարիներուն արձանագրած է յարատւ յառաջընթաց, դասնալով սիրուած ու հեղինակաւոր կրթական եւ գիտական պարբերաբերք մը թէ՛ այսօր եւ թէ՛ արտասահմանի մէջ:

Մեր դիւանատունը եւ տնտեսա-հաշուապահական վարչութիւնը, ինչպէս եւ Մայր Աթոռիս քանդարանը եւ միաբանական ճաշարանի բաժինները, իրենց պատասխանատու վարիչներով եւ պաշտօններով, լաւ կազմակերպւած ու բարեխիղճ ղեկավարուած բաժիններ են, որոնք գնահատելի արդիւնաւորութեամբ կը կենսագործեն Մեր առաջադրանքները, աշխատանքի կարգապահութեան խոր գիտակցութեամբ: Շնորհակալութիւն բաւարին:

Պէտք է այսօր գոհամակութեամբ վկայենք նաեւ, թէ Մայր Աթոռիս միաբան եւ աշխարհական վարիչներու ձեռքին տակ աշխատող Մեր պաշտօնեաները, արհեստաւորները, մեքենավարները, հաւաքարարները եւ քանուար-

ները, առհասարակ չարքաշ ու արտցաւ աշխատանքի մարդիկ են: Մենք շատ յառաջ կը գգամք քէ անոնց բոլորին հոգիներէն ներս կ'առկայծէ Սուրբ Էջմիածնին ծառայելու բարեպաշտ ու ազնիւ գգացումը:

Մեր գնահատանքը եւ Մեր հայրապետական օրհնութիւնը անոնց բոլորին անխտիր:

Մեր գործունէութեան ընթացքին եքէ պատահած են տարագանքեր՝ երբ Մեր միաբաններուն, Մեր պաշտօնականներուն կամ ծառայողներուն նկատմամբ ունեցած ենք խիստ վերաբերմունք եւ կամ տուած ենք որոշումներ, որո՞ւք նկատուած են անարդար, Մենք այդ բոլորին համար Մեր ցաւը կը յայտնենք անկեղծօրէն:

Սրբազան հայրեր, մեծարգոյ պատգամաւորներ եւ հիւրեր,

Գոհութեան եւ շնորհակալութեան խօսքէն յետոյ կը կամենամք Մեր մտածումը արտայայտել հետագայ Մեր գործունէութեան նկատմամբ:

Ինչպէս տաք տարիներ առաջ, այսօր ալ Մեր առաջ կ'ազնւած են քազում հարցեր եւ քազում ծրագիրներ: Մենք ուրախ ենք ամշուշտ եւ հոգեպէս իրօք միտքաբարձ՝ ցարդ կատարուած իրագործումներուն համար: Այս իրողութիւնը Մեզի ստույգ ապահովութիւն կը ներշնչէ քէ մենք յետոյ ալ Մեր եւ Մեր լծակից եղբայրներու եւ Մեր բոլոր գործակիցներու միասնակամ ու կազմակերպուած յամառ աշխատանքով պիտի կարենանք նոր շինարար իրագործումներ արձանագրել Մեր Ս. եկեղեցւոյ եւ Մայր Աթոռիս առաջնութեան ֆամբուն վրայ:

Մենք բոլորս նախ Մեր ուշադրութիւնը պէտք է կեդրոնացնենք Մեր ներքին հոգեւոր կեանքին վրայ եւ ոչ մէկ ջանք ու գոհաւորութիւն չխնայենք, որպէսզի ապահովենք Մեր եկեղեցիներու պայծառութիւնը, եւ Մեր հաւատացեալ ժողովուրդի հոգեւոր կեանքի շինութիւնը եւ առաջնորդութիւնը առանկա աստուածահաճոյ արդիւնատուութեամբ: Արթուն կերպով պէտք է հսկենք մանաւանդ, որպէսզի Մեր եկեղեցւոյ բոլոր սպասաւորները հաւատարիմ մնան իրենց ուխտին եւ իրենց մուկրակամ ծառայութիւնը կատարեն իրենու արժանաւոր եւ առանց ամօքի մշակներ: Այս կերպիւ միայն պիտի կարողանանք ամրապնդել Մեր եկեղեցւոյ ներքին գորութիւնը, հեղինակութիւնը եւ հմայքը յայտ Մեր ժողովուրդին: Մեր իզն է եւ սպասումը որ Հայ հոգեւորականութիւնը, գիտակից իր վսեմ կոչումին՝ հոգիով չտկարանայ եւ գոհ չդառնայ այլ եւ այլ փորձութեանց:

Հայ եկեղեցին իր հերոսական պատմութեամբ, իր հին փառքերով, իր իմացական ու ոգեկամ արժէքներու շտեմարանով եւ արդի հոգեւոր ու ազգային առահելութեամբ, սփռնչելի եւ անկրկնելի սրբութիւն մըն է եւ հայաշէն կոթող մը, որուն սեղանին պէտք է ծառայել գիտմանք իրաւ հաւատով, անձնուրացութեամբ, խոնարհութեամբ եւ անյոգնաբեկ աշխատանքով: Փառք եւ պատիւ բոլոր մեր սրբազան եղբայրներուն, մեր գերաշնորհ նշանաւորներուն, հոգեշնորհ վարդապետներուն եւ արժանապատիւ քահանայ հայրերուն, որոնք այս գիտակցութեամբ կ'ապրին ու կը գործեն Տիրոջ այգիին մէջ:

Հայ եկեղեցին արեւի լոյսին պէս կարիքը ունի մենք ներքին խաղաղութեամբ եւ միութեամբ: Լուիրապետական քառներ, առաջնորդութիւններ եւ հովուութիւններ իրենց հոգեւորական եւ աշխարհական պատասխանատու դեկակարներով, մէկ եւ ամբաժանելի ամբողջութիւն կը կազմեն, ապրող ու գործող, պատմականօրէն ծնած ու գարգացած բազմադարեան կենդանի մար-

մին մը, ի գլուխ շահանալով Հայրապետական Աստուածադէոր Աթոռը Ամենայն Հայոց, ի Սուրբ Էջմիածին:

Հայ եկեղեցւոյ միութիւնը եւ հաստատեցաւ ժողովուրդի միասնութիւնը ամբողջովին ճամբում վրայ, վերջին տարւոյն տարիներում Մենք ունեցանք որոշ դժուարութիւններ եւ յուսախաբանութիւններ Անթիլիաս հաստատւած Մեր կիլիկեան Աթոռին կողմէ, իրեն հետեւումք որոշ մտայնութեանց եւ իրադրութեանց, որոնք ազերս չունին հոգեւոր-եկեղեցական կեանքի հետ: Այդ անբաղձալի կացութիւնը կը շարունակուի ցայսօր, մաւ 1963-ի ողբազուրումէն յետոյ:

Հակառակ Մեր բարի կամեցողութեան ու խաղաղասիրական հրաւերներում, դժբախտ մտայնութեամբ մը, կը շարունակուի Սփիւռքի մեր եկեղեցիները եւ բնակը Ս. Էջմիածինէն բաժանելու ծրագրի գործադրութիւնը: Մենք անամոթաբար կերպով միշտ բարձր պիտի հնչեցնենք ներքին խաղաղութեան, միաճումութեան եւ օրինակաւութեան հրաւերները եւ հրաշայական ըզգացումներով լի, պիտի սպասենք որ ուղղամտօրէն կենսագործուի մեր եկեղեցական կեանքին մէջ երուսաղէմի ողբազուրումի շնորհաբեր ոգին: Այդ իսկ նպատակով Մեր հոգեկան բոլոր ուժերով պիտի շարունակենք վճռականութեամբ պաշտպանել Ս. Էջմիածինը, Հայ եկեղեցւոյ դարաւոր կամոնները, նուիրապետական-աւանդական իրաւասութիւնները եւ մեր հոգեւոր ազգային կեանքի միութիւնը:

Ի սփիւռս աշխարհի ցիրուցան տարող Մեր ժողովուրդի գաւակները. մնալով օրինապահ եւ հաստատիւ բաղաժողովներ իրենց բնական երկիրներում եւ կազմակերպելով իրենց եկեղեցական-մշակութային կեանքը համաձայն տեղական պետական օրէնքներում եւ պայմաններում, բնական է, հնարաւոր եւ անհրաժեշտ է որ պահեն իրենց կրօնական աւանդները եւ եկեղեցական միասնութիւնը Ամենայն Հայոց Հայրապետութեան հոգեւոր իշխանութեան ներքին:

Արտասահմանի Մեր գաւակներում նկատմամբ Մեր գերագոյն մտահոգութիւնն է Հայ հոգիի ամբողջ ու անաղարտ պահպանումը՝ ճուլման հօր յորձանգներում դէմ: Հայութիւնը իր բոլոր ուժերով պէտք է համախմբուի ու կազմակերպել իր գոյատեւումն պաշտպանութիւնը: Այդ նուիրական նպատակի կենսագործման ճամբում վրայ վճռական նշանակութիւն ունի Մայր Աթոռի աշխատանքի բաժինը: Առանց Սուրբ Էջմիածնի, անհաղորդ մնալով անոր աստուածային օրհնութեան շնորհներում, եւ աւելիմ տակաւին՝ հակադրուելով ամբար, հնարաւոր չէ երկար ժամանակ տառաջ, ամբողջ ու կենդանի պահպանել արտասահմանի Մեր հաստատեցաւ ժողովուրդի Հայկական հոգին:

Համայն Հայ հաստատեցաւ ժողովուրդի հոգեկան ու ազգային միասնութեան ամբողջութիւնը Ս. Էջմիածնի աստուածային օրհնութեան ներքին՝ պատմական առաքելութիւն մըն է, որ աւելի քան հրեք կենսական անհրաժեշտութիւն է այսօր:

Մեր առաջագոյն գործունէութեան մէջ մաւ յետ այսու կեդրոնական ու առաջնահերթ տեղ պիտի գտնեն Մեր շինարարական աշխատանքները: Մեր առօրեայ կեանքի տեսական ուրախութիւնն է տեսնել Մայր Աթոռի շինարարական առաջադրանքներու քայլ առ քայլ կենսագործումը: Հայ հոգի վրայ բնակող մարդու հոգեբանութեան անբաժան խոր աղբուրմ է վերաշինել, կառուցանելու ազնիւ կիբքը, հրեք իրեն պատասխան՝ անցնող դարերու ա-

ւերումներով ու ոգրերգութիւններով լեցուն դառն ժամանակներում: Մայր Աթոռը, այստեղ մենք բոլորս համակուած ենք այդ կիրճով, որ մեր գերագոյն երգանկութիւնը կը հանդիսանայ: Հայոց մայր հողի վրայ կառուցանելով, վերականգնելով ու ստեղծագործելով միայն նշարտապէս մեր յարգանքները մատուցած կ'ըլլամք մեր հայրենիքի գորացման, մեր ազգի յառաջդիմութեան, եւ մեր ապագայի առաւել պայծառացման:

Վստահ ենք թէ նաեւ արտասահման ապրող մեր հաւատացեալները նոյն զգացումներով զեղուն, պիտի շարունակեն իրենց նիւթակամ ու բարոյակամ օժանդակութիւնը ընծայաբերել, որպէսզի նոր շինարարական ու բարեկարգման ծրագիրներ կարենան կեանքի կոչուիլ:

Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածինը քրիստոնէական մարդասիրական ոգիով ու սուրբ եռանդով պիտի շարունակէ նաեւ իր խօսքը ըսել եւ իր աշխատանքը ծաւալել յանուն եկեղեցիներու եւ ժողովուրդներու մերձեցման, փոխմտնման եւ սերտ բարեկամութեան եւ յանուն աշխարհի խաղաղութեան: Եկեղեցիներու եւ ժողովուրդներու խաղաղ համակեցութիւնը եւ շինարար գործակցութիւնը այն միակ ուղին է, որ կրնայ մարդկութիւնը առաջնորդել դէպի կեանք, դէպի լոյս, դէպի արդարութիւն եւ ազատութիւն: Նիւթակամ տիեզերքը նուաճող եւ հիւլէական ուժը սանձազերծող մարդկութիւնը, եթէ կը կամենայ իր կեանքը եւ իր առաքելութիւնը շարունակել այս երկրագնդի վրայ, պէտք է գտնէ ճանապարհը նուաճելու համար նաեւ մարդու հոգեկան տիեզերքը եւ յայտնաբերելու ու սանձազերծելու այդ տիեզերքի ոգեկան-բարոյական ուժերը: Քրիստոսի Սուրբ Աւետարանը, կը հաւատանք Մենք, «աշխարհի լոյս»ն է՝ որ մարդկութեան կու տայ ճամբան դէպի այդ տիեզերքը: Հետեւաբար բախտորոշ կը ըկատենք Մենք քրիստոնէական եկեղեցիներու նըպաստը, ի խնդիր մարդոց եղբայրութեան եւ աշխարհի խաղաղութեան:

Մենք, Հայոց Հայրապետ, Ս. Էջմիածնի աստուածապարգեւ բարձունքէն կու՛յ կ'ընենք Մեր եկեղեցւոյ բոլոր նուիրապետական Աթոռներուն, Մեր բոլոր քեմակալ առաջնորդներուն եւ հոգեւոր սպասաւորներուն, որպէսզի սուրբ եռանդով փարոզեն ու գործեն՝ եկեղեցիին, Հայ ժողովուրդին ու մարդկութեան ծառայելու վնիտ գիտակցութեամբ:

Աստուծոյ օրհնութիւնը եւ օգնականութիւնը կը հայցենք բոլոր խաղաղարար ուժերուն եւ ձեռնարկներուն:

Տասը տարի՛ներ առաջ երբ կոչուեցանք բարձրաձայ Լուսաւորչի Սուրբ Աթոռին վրայ, կը զգայինք այրող ծանրութիւնը Մեր ուսերուն վրայ դրուած լուծին: Այդ լուծը իբօք ծանր էր, իսկ Մեր ուսերը շատ տկար էին: Առաջին օրերուն յուսահատութեան պահեր ապրեցանք: Մեր շարքը ամէն բան երբեք ունէր ամբողջ կը թաւեր, վաղուան օրը՝ անստոյգ ու երկիւղաբեր: Իսկ Մեր կողքին ոչ ոք՝ որ կարողանար Մեր ձեռքէն բռնել: Այնքան էինք տկար ու երկչոտ, որ վստահութիւն չունէինք ոչ ոքի եւ ոչ մէկ բանի վրայ: Այդ էր Մեր հոգեկան վիճակը այդ օրերուն: Եւ սակայն շատ չա՛ցած, օգնական ձեռք հասաւ Մեզի: Աստուծոյ ամենագոր եւ աննրեւոյթ օգնութիւնն էր այդ, ներշնչող ու հօգրիչ խորհուրդը այս հիմաւորց Սուրբ Տաճարի ծանր փորձերուն, թէ պատգամը որ Մեզի կու գար դարերու խորքէն եւ Մեր ժողովուրդի հաւատքի լոյս աղբիւրներէն:

Տակաւ Մեր հոգին պայծառացաւ, Մեր միտքը յստակացաւ, սկսանք

տեսնել աշխատանքի մամբան շինարար, սկսանք մանչնալ աւ սիրել մարդիկը որ կը շրջապատէին Մեզ: Եւ Մեր սիրտն աւ ձեռքը այլեւս չդադացին:

Սրբազան կիրք մը կրող առաւ Մեր էութեան մէջ: Փարատեցաւ Մեր բոլոր երկիւղները Մեր շուրջ այնպէսնալ դժուարութիւններուն եւ տագնապներուն առջեւ: Յստակօրէն, մռնիսկ շօշոփելի կերպով, զգացի՞մ թէ Մեւ անձին մէջ մարմին աւ կեանք կ'առնէ գաղափարը Հայրապետին Հայոց: Մե՞ս եւր շիջեցաւ աւ չհացաւ գրեթէ:

Մենք կը հաւատանք հիմա թէ Հայոց աստուածահաստատ այս Սուրբ Աթոռիս վրայ, Ս. Գրիգոր Լուսաւորչի օրերէն սկսեալ՝ կայ աւ կը մնայ յաւիտ անսասան, յաւիտ ահիփոփո՞ Հայրապետը Ամենայն Հայոց: Կան գաղափարներ՝ որո՞ւմ աւելի իրական են քան շօշոփելի եւ երեւելի իրողութիւնները: Անոնք բիւրեղացումներն են իրենաւ հալածվոյթով գոյացած աւանդութիւններուն, սերունդ՝ երաւ կենսափորձով մուկրագործութեւս աւ դաւանանք գարձած քմառնումներուն:

Հայոց քրիստոնէական հաւատքը, Փրկչի իջման տեսիլով Հայ հողին վրայ կոթողուած այդ հաւատքի երեղէն սիւն Սուրբ Էջմիածինը, Հայոց Հայրապետութեան Սուրբ Աթոռը, ահա՛ խորիսխ գաղափարները Մեր եկեղեցիին, Մեր հաւատացեալ ժողովուրդին:

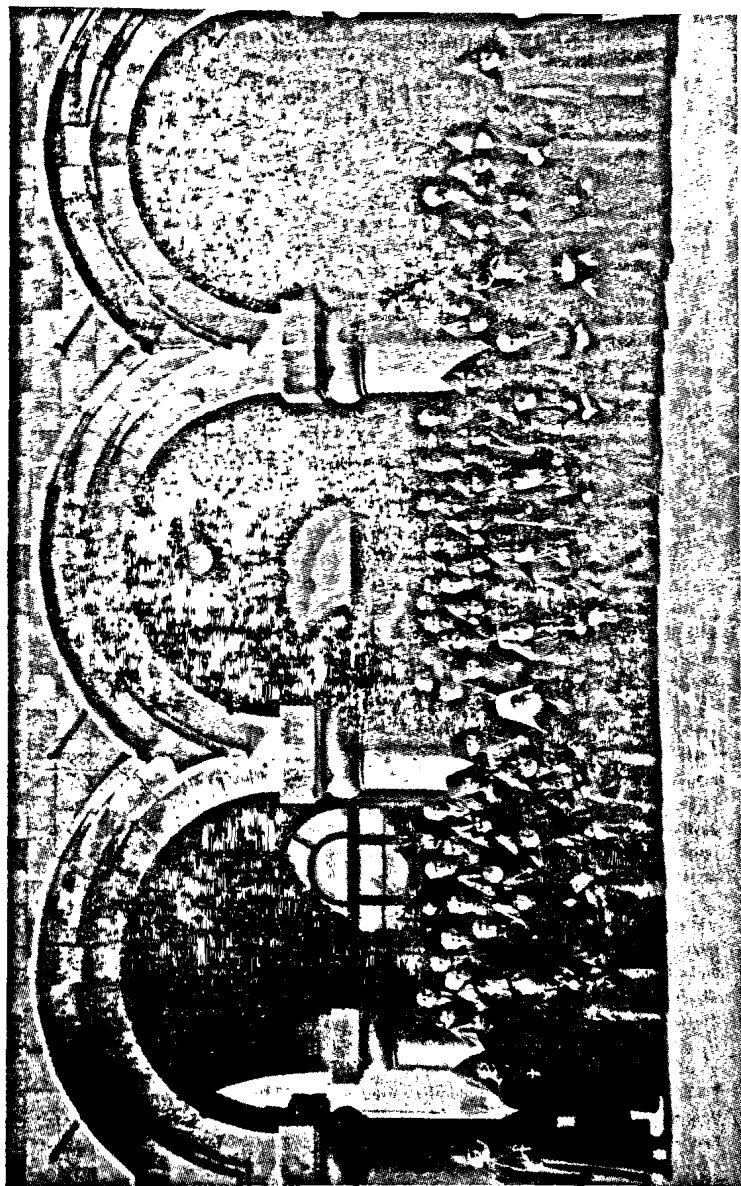
Մենք կը հաւատանք այդ մեծ գաղափարներուն եւ ամենց ապոյող գոթութեա՛ւ: Մենք կը հաւատանք թէ այդ յաւիտ կե՛դանի գաղափարներն են, որ պահ մը կը գործեն մահւ Մեր միջոցաւ, համաձայն մախախնամեալ տմտեւորութեան մը, որ «անխմանալի է եւ վեր քան գմեգ»:

Եւ եթէ իրօք մխիթարութիւն մը ունինք այս պահուս, Մեր աշխատանքի տասը տարիներաւ լումին, այն է թէ Մեր տկար անձը բախտաւորութիւնը ունեցաւ իր ուսերուն վրայ կրելաւ այրող լուծը այդ գաղափարներաւ լոյսին, որ առաջին անգամ շողաց Հայոց աշխարհին վրայ Սուրբ Լուսաւորչի երաշխ տեսիլով: Այդ տեսիլն է որ կը հետապնդէ, կ'ոգեշնչէ աւ կ'առաջնորդէ մեզ բոլորս: Սուրբ Էջմիածինը Աստուած պարգեւեց մեզի: Սուրբ Էջմիածինը Հայոց սրբութիւն սրբոցն է: Սուրբ Էջմիածինը Տիրոջ պահապան աւ պաշտպան Աջն է Հայոց աշխարհի վրայ տարածուող՝ երէկ, այսօր եւ յաւիտեան:

Մեր կեանքի աւ աշխատանքի այս համգրութիւնն Մենք կը խոստանանք Ս. Էջմիածնի եւ ամոր փառաց լոյսին առջեւ աւ կը հայցենք Աստուծոյ օգնականութիւնը եւ օրհնութիւնը Մեր ապագայ գործունէութեան համար:

«Ճոյց մեզ Տէր սգորմութիւն Քո, եւ գիրկութիւն Քո տուր մեզ» (Սաղմ. ԶԳ. 8):

ԱՄԷՆ

ՆԱԽԳԵՐՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ ԱՊՐԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԱՏՎՈՂՈՒԹՅԱՆ